

AZBEST – KAJ JE TO?, KJE GA NAJDEMO?

Azbest je ime za skupino naravnih mineralnih vlaken, ki so brez vonja, okusa in prostim očem nevidna. Njegove glavne značilnosti so, da je odporen na kislino, lužila in visoko temperaturo. V proizvodnji je najbolj značilen **krizotil** oziroma **beli azbest**, ki predstavlja preko **90 %** vsega komercialno uporabljenega azbesta. Zdravju škodljiva so **prosta azbestna vlakna**, ki se nahajajo v zraku in pridejo v človeški organizem predvsem z **vdihavanjem**. Do vdihavanja azbestnih delcev lahko pride v primeru razbitja dotrajane azbestne salonitne plošče. Nevarni so torej predvsem tisti izdelki, ki vsebujejo azbest, ki se drobijo ali spreminjajo v prah, ko jih uporabljamo. Vlaknati delci so očesu nevidni in nimajo vonja, tako da jih lahko vdihavamo ne da bi za to vedeli. Ti delci lahko potem prodrejo globoko v pljuča in posledično povzročijo razvoj bolezni kot sta azbestoza oziroma rak pljuč.

V izdelkih lahko azbest zasledimo v dveh strukturnih oblikah in sicer kot:

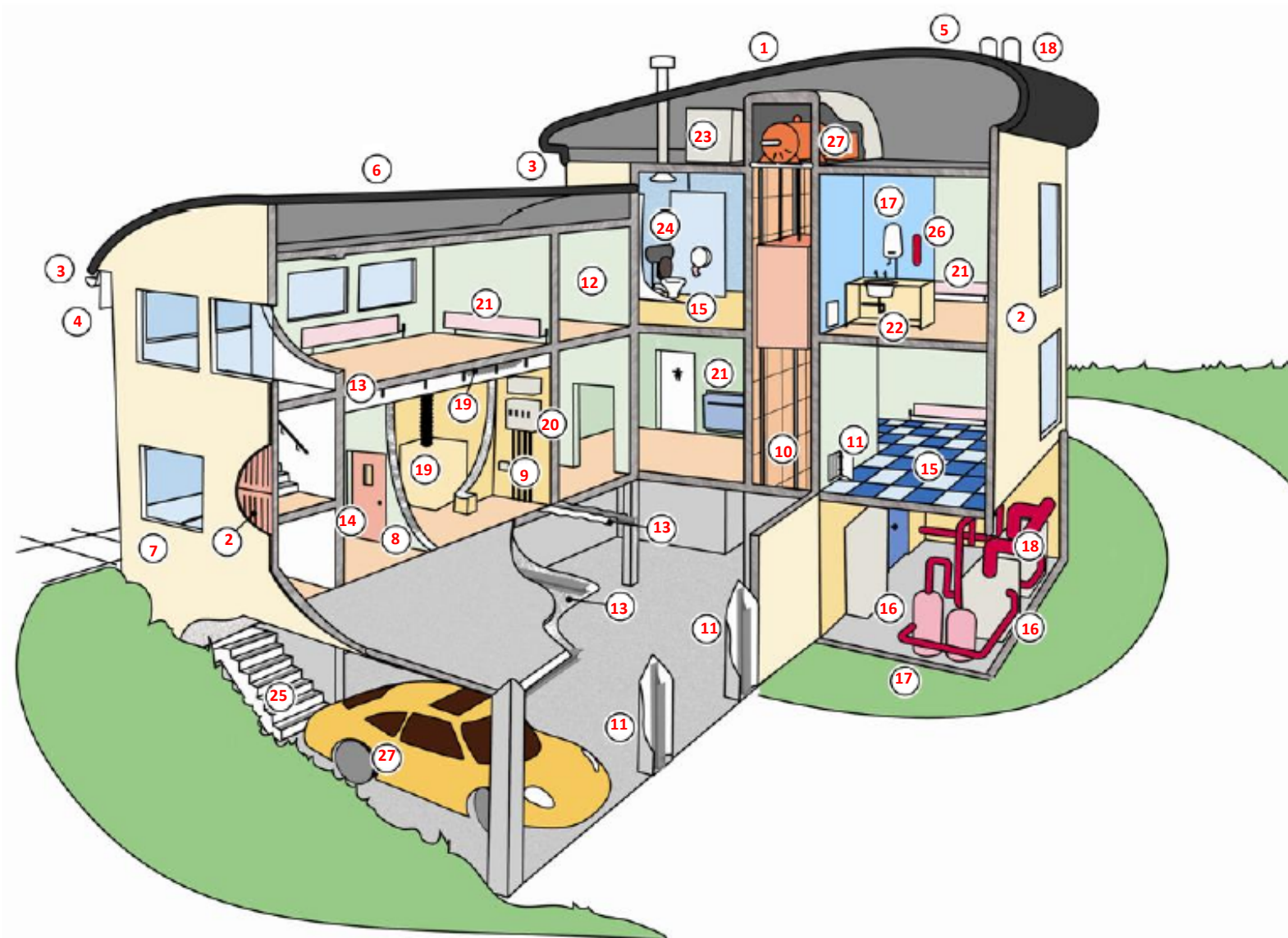
- **šibko vezan azbest:** izdelki se zaradi svoje strukture z lahkoto drobijo in vlaknajo in
- **trdno vezan azbest:** izdelki iz katerih se azbest načeloma ne sprošča, če jih mehansko ne obdelujemo – vrtanje, rezanje, žaganje, brušenje, in podobno

ŠIBKO VEZANI MATERIALI IN PROIZVODI	TRDNO VEZANI MATERIALI IN PROIZVODI
Nabrizgani ometi na strope, stene, jeklena gradbena orodja.	Ravne ali valovite plošče za prekrivanje streh.
Ročno naneseni ometi na strope in stene.	Fasadne plošče.
Skodle iz strešne lepenke.	Azbestcementne stene in stropi v bližini peči, kurišč, štedilnikov.
Izolacijske plošče.	Vodovodne in kanalizacijske cevi in kolena.
Tesnilne in izolacijske mase.	Cvetlična korita.
Platna za ovijanje cevi.	Vodni zbiralniki.
Valovita lepenka za ovijanje cevi za vročo in toplo vodo.	Zavorne obloge.
Papirni trakovi in valjani papirni trakovi za kurišča, parne ventile in električne napeljave.	Barve in premazi.
Lepenka za razne ventile.	
Premazi na stikih vodovodnih in toplovodnih cevi.	
Nabrizgana in ročno nanesena izolacija na rezervoarje za gorivo.	
Tkanine, oblačila, klobučevina, vrvi, trakovi, zavese,	

AZBEST V SLOVENIJI

- Začetki uporabe azbesta segajo v leto 1863, ko ga je v svoji proizvodnji začela uporabljati Tovarna tirnih vozil Maribor (delavnica za remont in novogradnjo parnih lokomotiv).
- Največji porabnik azbesta v Sloveniji je bilo podjetje Salonit Anhovo, ki je začelo proizvajati azbestno-cementne izdelke leta 1922. Do prepovedi uporabe tega materiala v proizvodnji (2003), je Salonit Anhovo porabil približno 85% vsega azbesta danega na slovenski trg.
- V Sloveniji je bilo od II. svetovne vojne naprej proizvedenih približno:
 - **7,5 milijonov ton** salonitnih plošč,
 - **1,5 milijonov ton** cevi,
 - **13 milijonov m²** azbestnocementnih plošč plošč,
 - **2 milijona kosov** zavornih oblog,
 - **88 milijonov kosov** tesnil in filtrov,
 - **2600 ton** azbestne tkanine,
 - **250 ton** lepenke,
 - čez **530.000** kotlov,
 - **60 milijonov m²** izolacijskih trakov,
 - več **100 ton** brizganega azbesta za izolacijo,
 - azbest je vgrajen v več kot **15.000** vagonov in lokomotiv.
- Leta 2005 naj bi bila še **četrtna** individualnih stavb v Sloveniji pokrita z azbest-cementno kritino.

AZBEST V NAŠIH GOSPODINJSTVIH (lokacije morebitnih izdelkov, ki vsebujejo azbest)

	STREŠNA / ZUNANJA KONSTRUKCIJA
1	Strešne obloge / plošče.
2	Stenske obloge / premazi.
3	Žlebovi / drenažne cevi.
4	Nadstreški.
5	Dimniške kape.
6	Strešna izolacija.
7	Podokenske police.
	NOTRANJA KONSTRUKCIJA
8	Predelne stene.
9	Elektro izolacijske obloge in plošče, kuhalne in druge grelne naprave, grelne kadi, grelne komore.
10	Izolacijske plošče jaškov dvigal.
11	Dvižna vrata in dvižni parkirni stebrički.
12	Reliefni opleski sten.
13	Brizgana izolacija konstrukcijskih elementov, spuščene stropne plošče kasetnih stropov, protipožarne stene in zapore, izolacija stropa kleti.
14	Polnila vratnih kril, vodoodporne talne obloge.
15	Ploščice, linolej, izolacijska podloga za plavajoče pode.
	OGREVANJE, PREZRAČEVANJE IN ELEKTRIČNA OPREMA
16	Kotli za ogrevanje vode / grelci: zunanja in notranja izolacija, tesnila toplovodnih in vročevodnih naprav.
17	Cevovodi: izolacija, tesnila, celulozno azbestni plašči (obloge).
18	Izolacija prezračevalnih cevi in tesnil.
19	Kanali: izolacija, tesnila, notranje obloge, dušilci zvoka in vibracij na prezračevalnih napravah.
20	Električna stikalna oprema: notranje obloge plošče.
21	Grelna enota: tesnila, notranje obloge.
	DRUGO
22	Odtočne cevi iz vodovodnih naprav.
23	Rezervoarji za vodo.
24	Kotlički za vodo in straniščne deske.
25	Stopniščne obrobe.
26	Protipožarna pokrivala.
27	Obloge za zavore / sklopke